

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Dvbivm II. Quando, & quibus licitum sit fugere, & quando non?

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

DE PROCURANDA CONVERSIONE OMNIUM GENTIUM.

LIBRI V. PARS II.

Quando fideles teneantur fidem Christianam exterius profiteri.

D V B I V M I.

An confessio fidei externa sit necessaria ad salutem ex præcepto, & quando obiget? An & quando fugere liceat tempore persecutionis?

Confessionem fidei externam esse pro aliquo tempore ex præcepto necessariam, certum est ex fide contra quosdam vereres hæreticos, adversus quos manifestè militat Christi Domini sententia Matt. 10. *Omnis, qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in cælis est: Qui autem negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo.* Et Luc. 9. cum omnes ad tolerandas persecutiones animasset illis verbis, *Qui voluerit animam suam salvam facere, perdet eam, & qui perdidit animam suam propter me, salvam faciet illam;* paulò post subiungit: *Nam qui me erubuerit & sermones meos, hunc filius hominis erubescet, cum venerit in maiestate sua.* &c. Et ad Rom. 10. *Si confitearis in ore tuo Dominum nostrum IESUM Christum, & corde credideris, quia illum DEUS suscitavit à mortuis, salvus eris: corde enim creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Quod testimonium expendens S. August. lib. de Fid. & Symbol. cap. 1. ait: *Fides officium à nobis exigit & cordis, & lingue: ait enim Apostolus, Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem, oportet nos esse & iustitie memores, & salutis: quando quisdam in sempiterna iustitia regnaturi à presenti seculo maligno salvi fieri non possumus, nisi & nos ad salutem proximorum nitentes ore etiam profiteamur fidem, quam corde gestamus.* Unde rectè docuit D. Thom. 2. 2. q. 3. art. 2. confessionem fidei externam esse necessariam ad salutem ex præcepto, non negative, cum sit actus virtutis, sed affirmative: ac proinde non pro omni tempore, sed pro aliquo obligat. Quando verò hoc præceptum, & quo modo obiget? An, & quando fugere liceat tempore persecutionis, oportet, ut per singulas Conclusiones sigillatim examinemus.

Conclusio prima. Aliquando licitum est fugere. Et probatur primò ex Doctoribus, qui asserunt in persecutione fidei fugam esse licitam, & virtuti tribuendam, & qui moriuntur in fuga, eos esse ferè Martyres, eò quod exilij ærumnæ minores non sint ipsa morte. Ita Athanas. in Apolog. pro sua fuga. Cypri. lib. 3. Epist. 5. & 10. & in Serm. de lapsis, ubi ait: *Primum gradum victoria esse, confiteri Christum, dum quis est comprehensus; secundum verò esse fugam in persecutione.* Et Nazian. Orat. in laudem Basilij, commendat ejus parentes, quod in persecutione fugerim. Idem docent August. Epist. 18. Bernard. Epist. 1.

Probatur secundò sanctoꝝ exemplis, qui

fugerunt. In veteri namque Testamento Jacob fugit ab Esau: Moyses à Pharaone: David à Saule, & Absalone: Elias ab Achab. In novo verò Testamento, Christus ab Herode, Paulus ab Areta Rege, Athanasius à Constantio, &c.

Probatur tertio ratione: quia hoc non est negare fidem, sed potius confiteri: ideo enim quis fugit, ait Cyprianus, quia vult fidem retinere. Præterea, quia aliquando non fugere in persecutione potest esse sine ulla vel exigua utilitate illius, vel aliorum; ut si reservaretur ad meliora, si propter ea cessasse persecutione, vel diminueretur, vel latens posset alios magis juvare.

Conclusio secunda. Quandoque præceptum est fugere, ut constat ex illo Matt. 10. ubi Christus fugam Apostolis præcipit, & in persona illorum omnibus alijs in persecutione, ut ait August. Athanasius, Nazian. loc. cit. Et quia, si quis multum de sua constantia diffideret, teneretur fugere: ad quod similiter teneretur, quando ex sua permanione non speraretur proximorum utilitas, sed majus potius incommodum timeretur, majorque Fidelium perturbatio: quia tunc esset prodigere vitam sine causa, dareque infidelibus majoris peccati occasionem.

Conclusio tertia. Aliquando etiam licet non fugere. Quod probatur, quia non fugere, non est se occidere, sed tantum non tueri vitam, quod est licitum propter utilitatem propriam, & proximorum, ut patet exemplo Martyrum.

Conclusio quarta. Quandoque tempore persecutionis tenetur quis non fugere, cum nimis id exigat proximorum necessitas spiritualis. Conclusio est manifesta, postulat enim id charitatis præceptum.

D V B I V M II.

Quando, & quibus licitum sit fugere, & quando non?

Notandum pro clariori hujus Dubij noticia, personas omnes, de quibus potest esse controversia, ad tria genera reduci, nimirum, ad Pastores, ad Clerum, & ad Laicos.

Conclusio prima est. Quo ad pastores, sive Episcopos, illis ex mente D. Augustini Epist. 180. licitum esse fugere tempore persecutionis, in duobus casibus: quorum primus est, quando non manet plebs, vel populus; sed omnes vel occisi sunt, vel dispersi: quia tunc cessat ratio obligans ad manendum. Secundus est, quando persecutio non est communis Pastori & plebi, sed tantum est contra Pastorem, & illo recedente sunt alij, qui possunt providere plebi, præsertim cum duæ hæc considerationes concurrunt, scilicet, ut vita illius Ecclesie universali valde sit utilis; cumque non fugit propria sponte, sed aliorum consilio & rogatu: hæc enim

enim due conditiones fugam magis ratonabilem efficiant, magisque necessarias, & ipsum Pastorem tutiorem in conscientia reddunt.

Ex quibus colligitur, quod si persecutio communis sit Pastori & Clero, non licere Pastori fugere, quamvis alij adessent, qui plebi necessaria ministrare possent, quia Pastor tenetur ex proprio officio salutem plebis providere, ad quod non obligantur, qui Pastores non sunt. Neque est major ratio cur teneantur alij, quam Pastor: imò è contra cum Pastor manet, majora bona posset illis prestare: & ex fuga Pastoris oriri solent in subditis multa scandala, & querelæ. Quod verum est, nisi Episcopus vel Pastor sit vir admodum insignis, utilis, ac necessarius Ecclesie universalis, & è contra optimè sit pro illo tempore illi plebi provisum, sique exigua manendi utilitas: nam in hoc casu poterit Pastor fugere, extra quem, & prædictos duos casus non licet fugere: patet id ex Joan. 10. *Bonus Pastor non fugit*. Et 1. Joan. 3. *Sicut Christus posuit animam.*

Joan. 10.
Joan. 2.
Quæritur, num liceat Pastori fugere, quando persecutio fidei facta non est ab infidelibus, sed quando est persecutio plebis contra Pastorem. Respond. Gloss. 3. q. 1. cap. *Accusantes*. & Abal. q. 1. in cap. 1. *Matth.* quod si non omnes subditi sint mali, & persequantur Pastorem, debet manere propter utilitatem aliorum; quod si omnes sint mali, sed ex præsentia Pastoris speratur correctio, debet etiam manere.

Conclusio secunda. Prædicatores Evangelici, qui ex charitate inter infideles versantur, tenentur ex vi præcepti charitatis non deserere persecutionis tempore Fideles, dum in periculo propriæ salutis versantur: hoc enim interest inter ipsos & Pastores, quod hi ex justitia proprijs debent consulere omnibus, illi verò ex charitate tantum. Si verò, ut inquit S. August. *loc. cit.* persecutio sit in totum Clerum, sive sit communis etiam plebi, sive non, tunc partem Cleri debere manere, alteram fugere, & sic non peccat totus Clerus, & sufficere ei providetur salutem plebis. Quod si non possit facile provideri, quædam debet fugere, & quis manere, respondet S. August. in forte decidendum esse.

Conclusio tertia. Quod ad Laicos spectat, Resp. primò eos in omnibus casibus, in quibus licet Pastoribus & Clericis fugere, multò magis posse fugere. Resp. secundò, Communiter in persecutione omnibus Laicis licere fugere. Ratio est, quia non tenentur communiter animas suas ponere pro alij. Dixi, *Communiter* nam ex aliqua causa ad id tenentur, ut ubi gratia, si obligentur ex charitate, quod dixi, verum est, sive antequam Laici comprehendantur, sive postquam comprehensi sunt: nam non videtur habere majorem obligationem manendi post comprehensionem, quam antea. Et id videtur patere exemplo S. Petri, qui miraculosè liberatus ab Angelo fugit, postquam missus fuit in carcerem. Resp. tertio, Cum Laicis licet fugere, melius aliquando faciunt fugiendo, aliquando verò non fugiendo: nam aliquando possunt manere sine periculo, saltem probabili propriæ salutis spiritualis, & cum magna edificatione, & utilitate aliorum: è contra verò non fugiendo, probabiliter se exponunt periculo propriæ salutis, & temerè faciunt, maximè si diffidunt de propria constantia, & nihil aut parum sepe juvant proximum.

Ex his colligitur, eos qui in regionibus hæreticorum sunt, in periculo peccandi contra professionem fidei, ob tormenta & pericula, quæ illis inferuntur, si habent firmum propositum, quod ope divina nunquam negaturi sint fidem, sed illam confessuri quando fuerit necesse, non teneri

partiam deserere: si verò careant prædicto proposito & animi constantia, vel experientia comperiatur, se peccaturos in tali occasione contra fidem confessionem, teneri potius recedere à patria, & bonorum temporalium detrimentum pati, quam spiritualium.

DVBIVM III.

An qui rogatur à Tyranno, sit ne Christianus, vel Catholicus, eo ipso debeat confiteri se esse Christianum, vel Catholicum?

PRO cujus solutione sciendum est plurimum inter scholasticos differere: nempe aliquem confiteri expressè se esse Catholicum. Deinde simulatè, vel occultatè fidem Catholicam, sive Christianam. Tertio secretam vel superstitionem impietatem profiteri.

Hoc supposito ut certissimum constituamus, in duobus casibus, ut habet S. Tho. 2. 2. q. 3. art. 2. & cum eo communiter omnes Doctores, confessionem fidei esse necessariam, scilicet cum aliqui subtraheretur honor debitus DEO, aut utilitas proximi. Declarat autem D. Tho. posse hoc contingere, si, dum quis de fide interrogatus taceat, crederetur non habere fidem, aut certe putaretur fides esse falsa, aut alij etiam propterea averterentur à fide. Id autem probat D. Tho. in *Respons. ad primum*. Quia tunc alicujus virtutis actus est necessarius, seu debitus ex præcepto, quando necessarius est ad finem charitatis erga DEUM, aut proximum: sed in illis duobus casibus confessio fidei est necessaria ad charitatis finem ergo necessaria est ex præcepto illis duobus casibus.

Quid verò intelligat D. Tho. hoc loco, per *subtrahere honorem debitum DEO, aut utilitatem proximo non confitendo fidem*, erodiè explanat Gregorius de Valentia, 2. 2. *Diss. 1. q. 3. punct. 2.* nempe honorem debitum subtrahere DEO esse, vel DEUM affici ignominia, vel etiam in aliquo casu negligè magnum aliquem honorem DEI, qui ex fidei confessione potuisset ad illum pervenire; & ideo illud verbum (*subtrahendi*) accipiendum esse vel contrariè, vel etiam privativè in casu, quo opportunitas supprebat augendi maximè DEI honorem: quando autem timendum sit, ne hoc contingat ex omissione confessionis fidei, iudicio prudentium decernendum erit.

Præterea quid intelligat D. Tho. per illa verba, *subtrahi proximo utilitatem, non confitendo fidem*, idem auctor declarat, esse illam; aut privari magno commodo spiritali, quando per confessionem alicujus facile non credentes traherentur ad fidem (in casu quo alias non potest illis oportune provideri) aut etiam Fideles perverti, nisi quis fidem suam confessione tueatur, & confirmet. Quando autem hoc accidat, similiter iudicio prudentum est relinquendum. Quocirca merito Cajet. d. q. 3. art. 2. rejicitur à recentioribus, asserens debere aliquem confiteri fidem, quocumque de illa interrogaretur: nam ex eo quod aliquis interrogatus taceat, vel potest sequi, ut interrogans decipiatur, quam proximi deceptionem in multis casibus, cum bona causa subest, licet negligere; vel certe illud etiam sequitur, ut non redundet in DEUM honor ille, qualis potuisset ipsi inde accedere: sed non semper tenetur quis procurare qualemcunque honorem DEI.

Ex

S. Thom.

S. Thom.
explicitus
Greg. de
Valentia.